Byabladet

Nr 2 LERBERGETS BYFÖRENINGS MEDLEMSTIDNING 2012

Lukas Jansson, en av HBK:s duktiga 10-åringar trollar med bollen

Kamratcupen - ett vårtecken!

Thorsten Andersson - båtbyggare

Havets guld - gammal kåda

Robert Nilsson - allkonstnär

Byabladet-02-12.indd Avs1:1 2012-05-09 07.25

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Våren är en intensiv period även i föreningsarbetet. Förberedelserna inför årsstämman i mars inleds direkt efter julhelgerna. Redovisning av verksamheten för år 2011 sammanställs och kommittéer och styrelse planerar kommande års budget. Även det praktiska arbete som skall hinnas med planeras. 2012 blir ett reparationernas år i spåren av adventsstormen.

På stämman gavs utöver de vanliga punkterna, Mia Cox en redovisning av enkäten om behovet av en byalokal. Intresserade kan läsa presentationen på vår hemsida. Många bra och trevliga förslag kom fram, men i det stora hela kan vi konstatera att intresset verkar ganska svagt för att byaföreningen skall skaffa en större samlingslokal. Det finns förslag på att rusta upp Ruffen alternativt att kunna utnyttja våra ”hoddor” vid hamnen bättre. De förslagen kan inte förverkligas under 2012, men vi arbetar vidare med dem. Protokollet från årets stämma kan läsas på vår hemsida. De som önskar en papperskopia kan vända sig till någon av styrelsemedlemmarna.

Efter avslutad stämma redogjorde Jörn Möller för vilka alternativ vi har till ersättning av den förstörda badbryggan. På styrelsens aprilmöte beslöts att köpa en ny brygga. Den är byggd i sektioner som kommer att monteras upp varje vår och tas ner på höstarna . Vi hoppas att den nya bryggan kan vara på plats senast i mitten av juni.

Södra båtbryggan är redan reparerad. Det har inneburit många vinterdagars spikande och skruvande av framför allt Göran Nord och Claes-Eric Ivarsson, som också haft tacksam hjälp av fler herrar. Stort tack för all denna gratis arbetskraft.

Till sist vill jag önska alla Lerbergsbor en skön och trevlig försommar.

Ulla Andersson, ordförande i Lerbergets Byamän ek.för.

Från redaktionen.

Tiden rinner fort iväg. När detta nummer av tidningen kommer ut, har majbålet brunnit ner. Våren har sjungits in och övergått i försommar. Det putsas och fejas ute och inne, på hamnen och överallt.

Arbetsdagarna på hamnen behöver sina män och kvinnor. Vilka ställer upp? Mycket få och alltid desamma. Desamma som ”vårdar” skog och strand och mycket mer.

Vi har ett arv att förvalta och de flesta är stolta över att bo i Lerberget. Mycket behöver tas omhand. Ingenting sköter sig själv. Var finns alla när det behövs? Att kunna hjälpa till, efter sin förmåga förstås, bidrar till gemenskapen i byn. I detta sammanhang måste påpekas, för vilken gång i ordningen vet jag inte, **att inga arvoden utgår till någon varken i kommittéerna, styrelsen eller vid arbetsdagarna.**

Golfentusiasterna svingar sina klubbor vid drivingrangen. På Sportcentrum drog Kamratcupen igång, Höganäs Bollklubb stod som värd en lördag i slutet av april. Som utslagna blommor i alla färger fyllde flickor och pojkar fotbollsplanerna. Det var inte alltid så lätt att tampas om att få den kluriga bollen i mål. Visst var det kyligt i luften men det kände bara åskådarna av.

Årsstämman är avklarad. Det mesta blev som vanligt, de flesta blev omvalda i styrelsen och ekonomin är god. En motion var inlämnad. Den lämnades utan åtgärd. Lite synd att den uppfattades negativt av styrelsen. Så var det inte menat. Jag vågar knappt nämna ordet byalokal, men det kan väl inte vara så att detta trots enkäten, kan vara något vi inte skulle ha glädje och nytta av i vår by? Märkligt hur fort vindarna vänder.

Stämmoprotokoll kommer på hemsidan eller anslås på anslagstavlan på hamnen. Där finns också namnen på sammankallande i kommittéerna.

Roligt om ni skickar bidrag till tidningen.

Vi ser fram emot en innehållsrik sommar!

Från redaktionen Ingrid Hallberg.

Ursäkta!!!

Fotograf för omslagsbilden i Byabladet nr 1 2012 ”Gravand som lyfter” var Ulrik Alm.

Byabladet

Medlemsblad för Lerbergets Byamän ekonomisk förening.
Nr 2 2012 · Årgång 26
Bankgiro: 5063-8345

Ansvarig utgivare: Ulla Andersson
Tryck: JMS, Helsingborg

Kontakt:
Byabladet c/o Ingrid Hallberg
Lerbergets byaväg 39,
263 52 Lerberget
Tel: 042-33 34 56
E-post: byabladet@lerberget.se

Redaktionskommitté:

Redaktionen	byabladet@lerberget.se
Stina Arvidsson	stina@lerberget.se
042-33 12 56	070-928 81 66
Ingrid Hallberg	inghal@telia.com
042-33 34 56	070-877 73 34
Björn Lindblad	lindblad.bkl@swipnet.se
042-34 35 43	
Mats Müller	info@skanskrepro.se
0708-42 40 65	
Lennart Uddling	hembygd@gmail.com
042-34 16 83	
Martin Werner	ma.we@glocalnet.net
042-34 34 46	

Ny webmaster: Martin Cox, martinwcox@googlemail.com
Längre presentation i nästa nummer.

Lerbergets Byamän ekonomisk förening

Tipsa om vad du tycker tidningen ska ta upp! Önskas insänt material i retur, kom ihåg att bifoga kuvert med adress och frimärken!
Nya medlemmar hälsas välkomna till byaföreningen. Medlemsavgift 200 kr per hushåll, dvs boende i byn.
Boende utanför byn kan ansöka om att få Byabladet mot portokostnad 75 kr per år.

Omslagsbild: **Ingrid Hallberg**
Foto (där inget annat anges): **Martin Werner**, **Ingrid Hallberg**, **Christina Swärd** och **Stina Arvidsson**.

Bilder från årsmötet 2012

Claes-Erik Ivarsson, sekreterare i Byaföreningen

Mötessekreterare Clas-Erik Ivarsson och mötesordförande Mats Hallberg

Jörn Möller vid bläddderblocket

Två ordföranden

Föreningens kassör Henry Hjort föredrar årets kassarapport- ” Finanserna är helt i balans”

Britt.Marie Andrén, valberedningens ordförande

Stolarna ställs iordning

Mia Cox reder ut resultatet av enkät om ” Bystuga”

Intressant skrift på muséet

Det är inte många som kan berätta om ett helt års seglats ombord på ett stort segelfartyg, men det har Lerbergssonen, sjökapten Rolf Andersson, Nyhamnsläge gjort i en skrift som nu finns på museet.
Passa på att skaffa ett exemplar och läs den intressanta skildringen om livet ombord på skolskeppet, 4-mastbarken Abraham Rydberg tur och retur Australien precis före andra världskrigets utbrott.

Nya krögarparet Ann och Erik Seth tar över rodret på Skogsbrynet istället för Joachim Lindell.

Prinsessfest i Ruffen.

Samma dag som Sveriges nya prinsessa föddes hade vi fint återbesök i Ruffen. Marianne Ivarsson hade med sig barn från Drottninghögskyrkan. Dagen till ära vankades det prinsesstårta till Estelles ära. Fast då visste vi inte hennes namn.
Barnen hade som vanligt massor av frågor om olika saker i hamnen och om bilderna på väggarna.
På bilden ser vi Caroline och Michael Nilsson samt Junette och Julia Nyholm.

Text. Ingrid Hallberg

Sköna Maj välkommen ……

I år behövde vi inte fundera på om bålet skulle kunna tändas. Vädret visade sig från sin bästa sida. Rishögen var på plats, Lerbergets kyrkokör uppställd och Valborgsmässofirandet kunde ta sin början. Ordföranden Ulla Andersson hälsade välkomna. Under ledning av Rebecka Runeson stämde Kyrkokören i med de för oss alla så välkända vårvisorna. Bertil Rubin, komminister i Fleninge församling, höll årets vårtal.
Här följer ett utdrag av det:

Ordförande Ulla Andersson välkomnar i upphöjd position

När jag idag funderat på vad jag ska säga kom en strof av Peps Persson för mig: ”O´boy vicket väder – solen skiner i´da!”
Vi riktigt känner hur det ger oss energi och livsmod!
Som så många andra åker jag varje morgon österut på 111:an. Någon gång i skiftet februari-mars – så hände det! Solen steg upp i utkanten av Viken och bländade mig!
Sedan dess har jag nästan dagligen noterat hur solen vid åttatiden kommit högre och högre och högre och flyttat sig mer och mer norrut. Det är faktiskt så att dagen nu ökat med mer än 8 timmar sedan vintersolståndet.
Ju äldre jag blir ju mer betyder ljuset och våren för mig. Det känns ibland som ett ”täcke” legat över mig hela vintern och nu lyfts av eller som om man legat i ide och nu får komma ut. Jag förstår att våra förfäder var soldyrkare! Tack och lov så går det utmärkt att kombinera med kristen tro. Solen, ljuset, värmen betyder oerhört mycket för vårt välbefinnande
I vårt språk har vi många uttryck och talesätt som knyter an till våren och ljuset: Ett soligt leende, en värmande gest, upptinade relationer och att någon blommar upp!
Men vi har också motsatsen: Mörkt sinne, kall blick och frostig relation. I vårt språk står ljuset för det goda, positiva och mörkret för det negativa, destruktiva.

Vårtalare Bertil Rubin med fru Ingela

Ett positivt sätt kan sprida sig och uträtta storverk, vilket Bertil åskådliggjorde i denna berättelse:
”En liten pojke mötte en luggsliten och loppbiten hund. Pojken klappade och kliade hunden som blev glad.
När hunden mötte en annan pojke så viftade hunden med svansen. Pojken blev glad och plockade några blommor till sin mamma.
Den dagen var mamma trött och grinig men pojkens blommor gjorde henne på gott humör så hon började steka pannkakor till kvällsmat.
När pojkens storasyster kom hem så fick hon pannkakor som var det bästa hon visste. Nu gick det mycket lättare att läsa läxorna och hon blev riktigt intresserad av vad hon läste.
Just den dagen handlade läxan om olika mediciner och sjukdomar. Flickan blev så intresserad så hon beslöt sig för att studera medicin.
Flickan blev läkare och forskare och uppfann en medicin som botar cancer.
I Afrika var en man döende i cancer men flickans medicin botade honom och han beslöt att ägna sitt liv åt att hjälpa andra.
Han blev en högt uppsatt FN-ledare och lyckades skapa fred på jorden.
Allt för att en pojke klappade en hund med loppor”
Kanske lite naivt och drastiskt men det är ofta de små vardagliga sakerna som får stor betydelse.

Bertil avslutade med orden *”Låt oss ta till oss av såväl solen och vårvärmen som Guds ljus och spegla det vidare till människor vi möter. Gud välsigne Dig!”*

Efter detta inspirerade tal hurrades det för våren och sången tog vid igen.

Ungdomarna i Lerbergets Segelsällskap tände sina facklor och tågade till bålet.

Som så många gånger tidigare steg lågorna mot skyn och hälsade våren välkommen.

Kvällen avslutades med ett besök i Hoddan där Mats Müller visade sina alster.

Så halade jag flaggan och ännu en Valborgsmässoafton var tillända.

Bild och text: **Stina Arvidsson**

Kyrkokören under ledning av Rebecka Runeson

Utställare i Hoddan för dagen var Mats Müller

Välkommen sköna vår!

HÄNDER I BYN

9 juni. Byavandring med Birgitta Stefansson och Rolf Hasse
Samling 14.00 på hamnen.

12 juni. Pensionärsutfärd

23 juni. Midsommarfest på hamnen 15.00 - Kl 10.00 klär vi majstången tillsammans

Brev från läsare.

Skulle vilja skicka ett **STORT TACK** till Lars Wirén och Jörgen Jeppsson för den fina insatsen ni har gjort på Snäckvägen. Det känns helt fantastiskt att ni har snyggat till hos oss alla som bor här. Det är underbart att man kan få hjälp av byaföreningen när man inte själv klarar av att hålla rent efter stormarna som varit. Tack till omtänksamma killar!

HÄLSNINGAR Hans o Bea

”Lerbergare, som uträttat något utöver det vanliga.”

Thorsten Andersson

Thorsten Andersson (1926 – 1998).

Uppväxt och skolgång.
Thorsten föddes 1926 på Lerberget och växte upp som mellanbroder i en brödraskara som omfattade hans fyra år äldre storebror Rolf och lillebror Magnus. Hans mor Anna hade varit småskollärarinna på Lerberget innan hon gifte sig med Algot Andersson 1920. Hon saknade sitt yrke och tog igen det på sina söner, vilket innebar att Thorsten provade in och började i 1:e klass i småskolan vårterminen 1933. Thorstens far Algot var sjökapten och befälhavare på en ångbåt s/s Norruna från Höganäs. Även Thorstens farfar och morfar var sjökaptener som seglat som befälhavare på segelfartyg i oceanfart. Familjen bodde från 1934 i Concordia på Segelvägen 31, ett hus som Algot köpte av sin svärmor 1933 och lät bygga om. I dag bor Thorstens yngste son Nils med sin familj i Concordia.
Anna var en god pedagog och det behövdes för att fostra tre viljestarka, livliga och mycket påhittiga pojkar när Algot var på sjön. Många historier om upptåg och busstreck har berättats genom åren och bröderna skrattade alltid lika gott när de drog sina historier där sjön, båtar och fiske spelade störst roll.

Concordia 1924

Yrkesval och studier.
Eftersom Thorsten ansåg att han inte ”var snäll nog att bli bonde”, ville han gå till sjöss och liksom sin äldre bror Rolf utbilda sig till sjökapten, men när han 1942 tog realexamen var kriget i full gång och både hans far och storebror Rolf var till sjöss. Mor Anna tyckte att det var tillräckligt med dessa två på sjön och då Thorsten var den av bröderna som var mest intresserad av studier i skolan, blev det bestämt att han skulle fortsätta och ta studenten med sikte på att utbilda sig till civilingenjör i skeppsbyggeri på Chalmers. Så blev också fallet. Efter studenten i Helsingborg 1945 med mycket höga betyg kom han in på Chalmers och på hösten 1949 var han både klar med exercisen och utbildad civilingenjör i skeppsbyggeri.

Mätning på Beira i slutet av 40-talet

Examensarbete
Efter kriget hade man börjat bygga längre och snabbare fartyg. I samband med detta hade ett nytt fenomen börjat uppträda. Fartygen fick ibland sprickor midskepps och om olyckan var framme så knäcktes fartyget på mitten. Man började samtidigt svetsa skroven i stället för att som tidigare nita dem.
Thorsten valde att som examensarbete närmare studera fenomenet och därför mönstrade han på tankern m/s Beira för en resa till Mexikanska Gulfen och tillbaka. Han noterade vid lastningen noga i vilken ordning tankarna lastades och mätte samtidigt hur skrovet ändrade form genom ”hogging” (kattrygg) eller ”sagging” (svinrygg) vid olika påkänningar. Han påvisade med detta hur viktigt det var att lasta och lossa så att minsta möjliga påkänning ”stress” uppstod i skrovet. Problemet gällde dock inte enbart tankfartyg, men det var lättast att följa lastning och lossning i dessa.

Kockums (1949 – 1950)
I september 1949 gifte sig Thorsten med Eva-Lisa Persson som han träffat redan när han var 16 år. De flyttade till Malmö, då Thorsten fått arbete på Kockums där han var anställd på ritkontoret. Kockums hade vid denna tid börjat gå upp från 12000 tons tankers till 16000 tons. Detta betydde längre fartyg och större risk för stress. Thorsten fick i uppgift att räkna ut detta. Som extrajobb konstruerade han tabeller som man sedan kunde gå efter vid lossning och lastning för att få minsta möjliga påkänning på skrovet. Det behövdes omfattande beräkningar för att få fram tabellerna och Thorsten kom då i kontakt med föregångarna till vår tids datorer, som användes inom försvaret, och med vars hjälp han kunde lösa problemet. Eftersom detta arbete ansågs som en banbrytande insats fick Thorsten ett extra arvode för vilket han kunde köpa sin första bil.

Bröllopsfoto 1949

Broströms. (1950 – 1962)

På våren 1950 fick Thorsten erbjudande om ett jobb som inspektör i Broströms. Han antog jobbet och familjen flyttade till Göteborg. Thorsten var i Broströms till 1962 och avancerade efterhand till chef för nybyggnadsavdelningen. Under sin första tid på Broströms konstruerade han som extra arbete en räknesticka ”Loading Guide” i stället för tabellerna för att kalkylera påkänningarna på fartygsskrovet. Även detta arbete renderade i ett extra arvode för vilket han kunde köpa en sommarstuga i Härryda utanför Göteborg. Som upplysning kan nämnas att parallellt med Thorstens tabeller och räknesticka hade man konstruerat avancerade elektroniska instrument, som till ett något högre pris gjorde samma jobb.

Thorsten uppfann också tillsammans med Arne Matsson på Elmarin en elstyrd hake ”Eltanden”, med vars hjälp strategiska dörrar snabbt kunde stängas ombord i ett fartyg från en central plats vid en olycka som brand ombord eller kollision. I dag kan man se dessa magnethållare av dörrar på de flesta hotell, sjukhus och andra offentliga byggnader samt fartyg runt hela världen.

På hösten 1961 misskötte Thorsten en halsfluss och blev mycket sjuk. Vid jultiden trodde han att han aldrig skulle kunna arbeta mer. Lyckligtvis tillfrisknade han och fick 1962 chansen att anta en stor utmaning som få 36-åringar hade vågat ge sig på.

Lisnave (1962 – 1970)

Familjen i Portugal 1966

Lisnavevarvet i Lissabon blev absolut Thorstens största utmaning och mest intressanta arbete. Förhistorien är följande. Ett konsortium bestående av ett portugisiskt, tre holländska och två svenska varv (Kockums och Eriksberg) hade bildats med ändamål att bygga ett större reparationsvarv i Lissabon. Ägarförhållandena i konsortiet var att portugiserna skulle äga 50% och de 5 utländska varven vardera 10%. Portugiserna skulle tillsätta 1 chef och holländarna/svenskarna 1 chef. Thorsten var genom sitt jobb i Broströms välkänd av varven både i Holland och i Sverige och blev utsedd till deras kandidat som varvschef, vilket också godkändes av konsortiet. Thorsten antog erbjudandet och började jobbet 1962.

Familjen blev till en början kvar i Göteborg fram till 1963 då familjen utökades med sonen Nils i maj. I augusti flyttade så hela familjen Eva-Lisa, de fyra 4 barnen Agneta, Gunnel, Olof och Nils, mormor Alma samt en hund till det nyinköpta Casa Concordia i Cascais utanför Lissabon. Thorsten brukade ofta berätta att han inte bara fick barnbidrag utan också svärmorsbidrag för sin stora familj. Till familjen kom även ett hembiträde, Madalena, som blev en viktig del av familjen.

Situationen i Lissabon var att konsortiet tagit över ett äldre varv, som fanns på den norra, stadssidan, av floden Tejo. Det nya varvet skulle byggas på jungfrulig mark på flodens södra sida, där djupförhållandena i floden var fördelaktiga. Varvet skulle i första hand koncentrera sig på större tankfartyg. Positionen var idealisk för fartyg som fraktade olja till Nordeuropa från Mellanöstern. De hann efter lossningen bli tankrena (fria från gas och olja) lagom tills de var utanför Lissabon. De egentliga konkurrenterna var varven i Medelhavet.

Samarbetet mellan Thorsten och den portugisiske chefen gick bra. De hade relativt fria händer att bygga ett effektivt reparationsvarv för större fartyg. Deras planering utgick från att den större delen av reparationer kommer från maskinrummet och en stor del av reparationstiden utgörs av transport av delar mellan maskinrummet och maskinverkstan. Layouten gjordes därför så att en stor fri plan fanns framför maskinhallen och på vardera sidan av planen kunde 2 stora fartyg förtöjas med aktern in mot planen. Fri passage ordnades också mellan torrdockorna och skrovhallen. Lämpliga kranar anskaffades. Några kunde transporteras från det gamla varvet. Vissa tyckte nog att Thorsten hade väl djärva planer, när han hävdade att transporten av kranarna inte var något problem. Det viktiga var att skaffa en lämplig däckad pråm av tillräcklig storlek och möjlighet att montera skenor med rätt spårvidd för kranarna. Någon bland tvivlarna hade satt upp en skiss på Thorstens kontor som visade honom stående som en dirigent mitt på planen och med kranarna dansande runt honom.

Portugiserna såg på Thorsten som en barbar där han kom i sina träskor och krävde att även ingenjörerna faktiskt skulle komma i tid till jobbet på morgonen och att de inte fick äta lunch till långt in på eftermiddagen.

Ett problem för Thorsten var att han måste lära sig portugisiska så att han obehindrat kunde kommunicera med de anställda och styrelsen. Han hävdade att han klarade av språksituationen om endast två talade samtidigt på sammanträdena, men inte om det blev fler. Ett annat problem var hur man ser på diskussion och beslut i norra och södra Europa. Thorsten hävdade att medan man i norra Europa använder diskussionen för att komma fram till ett snabbt och bra beslut, så lägger man i södra tonvikten vid diskussionen och fattar beslutet när man blir trött på att diskutera, vilket ibland kan ta sin tid.

Varvet invigdes 1967 och samtidigt som varvet öppnades stängdes Suezkanalen och Medelhavsvarven kom offside och detta var till en stor fördel för Lisnavevarvet.

Thorsten som redan då var miljömedveten, köpte en gammal T2 tanker och gjorde om den till ett tankrengöringsfartyg, som döptes till ”Praia Branca” (Vit Strand). Detta fartyg tog hand om resterna från tankarna, istället för att oljan skulle hamna som klumpar på stränderna.

Ett problem för fartygsbesättningarna var att det inte fanns många faciliteter på södra sidan av floden. Thorsten tog därför kontakt med Svenska kyrkan, som tillsatte en sjömanspräst. Varvet ordnade lokaler och ett samarbete gjordes med katolska kyrkan, så att vardera parten hade lokalen varannan dag. Under de katolska dagarna fanns både danslystna flickor och öl och vin att dricka.

Thorsten älskade att berätta historier från den här tiden. Här kommer den som han alltid drog så fort tillfälle gavs. Samarbetet mellan varvet och kyrkan tog sig många uttryck. Vid ett tillfälle skulle varvet byggas ut och kyrkolokalen flyttas. Samtidigt behövde varvet en ny uttjänt tanker för rening av ballastvatten och olja. Thorsten hade ett möte med sjömansprästen och föreslog samarbete samtidigt som han travesterade en gammal bön som, enligt Fritjof Nilsson Piraten, sägs ha brukats i Torekovs kyrka: ”Gode Herre hör vår bön, släck fyren på Väderön” Nu erbjöd Thorsten tomt och ny kyrkolokal mot att prästen försökte skaffa fram en lagom skadad tanker. Inte långt därefter hamnade den norska tankern Ida Knudsen rätt över epicentrum vid en jordbävning till sjöss utanför Lissabon. Tankern tog sig in till Lissabon, men var tyvärr för mycket skadad för att kunna användas. Thorsten tackade prästen för snabb leverans, men då besättningen ombord vid tillfället känt en omisskännlig lukt av svavel undrade han varifrån hjälpen egentligen kommit.

Haakon VII på Lisnavevarvet 1968

Det stora norska tankfartyget Kung Haakon VII hade en svår explosion ombord utanför Nigeria och Thorsten inbjöds att ge ett pris på reparationen. Han hade inte många timmar på sig men räknade fram ett pris, som båda parterna kunde acceptera. Reparationen gick bra och både varvet och rederiet var mycket nöjda med affären. Rederiet ville ge en gratifikation och Thorsten föreslog att ge den till sjömanskyrkan. Tyvärr blev detta en olycka för svenska sjömanskyrkan. Rederiet gick med på förslaget, men det fanns en överenskommelse mellan norska och svenska kyrkan att man i sådana fall skulle samarbeta. Då det visade sig att de norska fartygen var i klar majoritet blev beslutet att sjömanskyrkan i Lissabon skulle bli norsk i stället för svensk. Därmed försvann också samarbetet med den katolska kyrkan.

Familjen i Cascais.

Familjen trivdes mycket bra i Cascais. Det fanns svensk skola till 4:e klass och sedan blev det engelsk skola för barnen. Efter några år blev det pool i trädgården och en stor voljär för Gunnels alla fåglar och sköldpaddor. Det fanns en ganska stor svenskkoloni i Lissabon med omnejd och många goda middagar i glada vänners lag hölls på Casa Concordia. Madalenas grillade hamburgare och hemgjorda pommes frites minns många med saknad. Till minnena hör också de fantastiska melonerna och körsbären, ”bolos de nata”(portugisiska gräddkakor), de kalla baden i Atlantens vågor, kvällsdopp i poolen under en helt magisk fullmåne och den ”rääälig” solen som sken hela sommaren.

Varvet gick bra och då uppbyggnadsfasen var över, så tyckte styrelsen år 1970 att man kunde nöja sig med en portugisisk varvschef.

Trots att Thorsten skulle sluta fick han gå en managementutbildning på Stanford University i Kalifornien sommaren 1970. Thorsten lämnade varvet och familjen flyttade hem till det hus han byggt 1969 på sin farmors potatisland i Lerberget (Östra vägen 9 där Gunnel nu bor med sin familj). Han ville kalla huset Casa Batata (Potatishuset), men det fick han inte för barnen.

Revolutionen kom till Portugal några år efter det att Thorsten hade slutat och varvsarbetarna krävde bl.a. att en kantin skulle byggas mitt på planen utanför maskinhallen så att de slapp gå så långt när de skulle äta. Genom denna destruktiva åtgärd försvann därmed fördelen med de snabba transporterna mellan fartyg och verkstad.

Göteborg (1970 – 1979)
Thorsten började på Götaverken i Göteborg och hans främsta insats där var att förvandla Götaverkens reparationsvarv inne i centrala Göteborg till ett modernt reparationsvarv; Cityvarvet.
Thorsten ordnade utbildningar för portugisiska varvsarbetare i Göteborg och han ville att de skulle få mat som de var vana vid. Han hade sett till att Madalena fick arbete i matsalen på Lisnave då familjen flyttade hem till Sverige. Det var därför naturligt att han frågade om Madalena ville komma till Götaverken och laga mat till portugiserna. Det ville hon och hon blev kvar i Göteborg i resten av sitt liv. Hon gifte sig med en svensk man och fick en dotter med honom.

Kungen vid invigning av Cityvarvet 1976

I slutet av 1970-talet var de ekonomiska problemen för svensk varvsindustri enorma och i den allmänna jakten på syndabockar tvingades Thorsten lämna sitt skötebarn Cityvarvet.

Neorion (1979 - 1983)
A&P Appledore var ett företag, som hade bildats i England för att tillhandahålla kompetent chefs och teknisk personal till bl.a. varven. Thorsten blev efter tiden på Cityvarvet delägare i detta bolag och hans första uppdrag blev som chef på varvet Neorion på ön Syros i Cykladerna i Grekland. Problemet på detta varv var att det på grund av strejker inte hade varit igång under lång tid. Det fanns 7st fackföreningar bland de anställda. Thorsten hänvisade till Lysistrate och vädjade till kvinnorna att gå i strejk om inte deras män satte igång med arbetet igen. Detta resulterade i att man hotade anmäla honom till FN för brott mot de mänskliga rättigheterna. Det dröjde dock inte så länge förrän han fick igång varvet. Han arbetade där till 1983.
Det gladde honom mycket att när han kom tillbaka till Syros 1996 på semester och blev mycket väl mottagen både av varvsledningen och av många av öborna.

Dubai (1983 - 1985)
Efter Neorion blev Thorsten genom Appledore anställd som chef för Dubai Drydocks det nybyggda och världens då största reparationsvarv i Dubai. Problemet här var att varvet aldrig kommit igång med några reparationer. Han fick igång det hela så att varvet började fungera normalt. Han arbetade här till 1985.

Amsterdam (1985 – 1986) och Gibraltar (1986-1988)
Thorsten fick uppdrag att försöka hjälpa varven i Amsterdam och Rotterdam med någon form av samarbete. Det var en svår uppgift och framgången blev inte så stor.
Thorstens tanke var att gå i pension redan 1985, men då Eva – Lisa dog i januari 1986, dagen efter hans 60-årsdag, så bestämde han sig för att arbeta några år till. Han antog därför uppdraget 1986 som varvschef vid örlogsvarvet i Gibraltar med uppgift att förvandla detta till ett konkurrenskraftigt reparationsvarv, vilket var ett hart när omöjligt uppdrag. Det viktigaste för örlogsvarvet hade varit att finnas till och vid krig kunna reparera skadade örlogsfartyg. Något krav att vara konkurrenskraftigt hade aldrig funnits där tidigare. Att ett jobb skulle göras noggrant förstod man, men inte att det behövde vara färdigt på en viss tid. Att inte lyckas med sin uppgift tog på Thorstens krafter och han slutade i Gibraltar och gick i pension 1988.

Pensionär
Det var dock inte mycket bättre att vara sysslolös pensionär. Han engagerade sig i politiken och var en tid partiledare för SPI (Sveriges pensionärers intresseparti). Han var också verksam inom Kullens Hembygdsförening och var ordförande i sjöfartskommittén. Han reste också mycket gärna till ställen där han varit verksam.
Thorsten dog den 10/10 1998. På hans och Eva-Lisas gravsten på Väsby kyrkogård står det ”De foro vida tillsammans” och så var deras liv. Han reste gärna och hela världen var hans arbetsfält. Hans kunder kom ju från alla världsdelarna.

Thorsten i hamnen med ”Två bröder”

Text: brodern **Rolf** samt barnen **Gunnel** och **Nils**

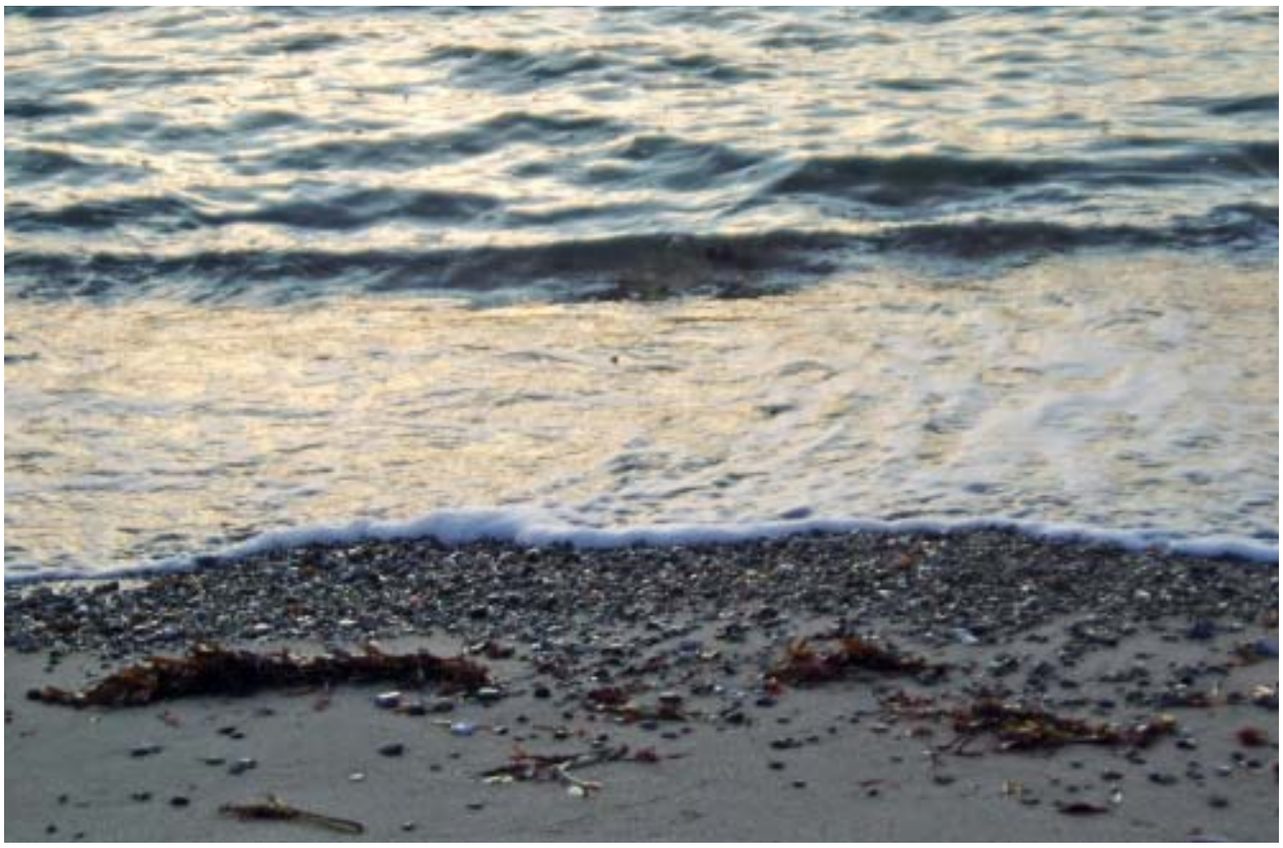

Havets guld.

Det är januari. Snöflingorna dansar lätt och elegant över julrosorna i rabatten. Det är vinter och långt till sommarens sol och värme.

Jag dröjer i tankarna vid en speciell sommardag. Barnen badar och leker på stranden. Plötsligt kommer en av flickorna springande till sin mamma med något i handen.

– Mamma, mamma jag har hittat en bärnsten.

Hon visar fram en brungrå klump, som ser ut som en vanlig sten.

– Hur vet du att det är en bärnsten?

– Farfar har visat mig. Han säger att det är svårt att se meddetsamma om det är en bärnsten. Man måste skrapa på den så ser man. Det har varit storm alldels nyss och då fastnar den ibland i tången för den är så lätt. Farfar har visat att bärnsten flyter i saltvatten.

– Jaha du, säger mamma, du och farfar har minsann hemligheter för er.

Alldeles riktigt, det var en bärnsten Anna hade hittat i tången nere på stranden i Lerberget.

Hon hade ofta suttit med sin farfar, Jonny Hallberg, och tittat på hur han polerade de grå ”stenarna”.

Ibland hjälpte hon själv till att få dem glansiga med en ylletrasa.

– Man ska putsa och putsa och gnida dem i händerna, sa farfar.

Slipad och polerad är den skimrande vacker och användes förr som nu till smycken och prydnader av skilda slag.

Farfar berättade om vikingarna som seglade över haven för ca tusen år sedan och som hade bärnsten med sig som bytesvara. Man hade inte pengar på samma sätt som man har nu. Bärnsten var eftertraktat och kallades ofta för ”Nordens guld”.

Han hade också visat henne hur man plötsligt kan upptäcka små flugor eller andra insekter inuti, sådant som stannat kvar i kådan innan den stelnade en gång för 60 miljoner år sedan och föll till marken och begravdes i sandlagren under havsbotten.

Några fakta om bärnsten.

För sextio miljoner år sedan under den så kallade tertiärtiden, hade vi ett annat klimat. Det var efter dinosauriernas och mammutarnas tid. Istället fanns det däggdjur som kaniner och ekorrar, råttor, små hästar och olika arter av noshörning. Växter som nu är utdöda bredde ut sig över landområdena. Bland andra fanns det ett speciellt barrträd vars kåda stelnade och föll till marken. I kådan hade då ofta fastnat insekter, barr, bark och andra rester från naturen.

Istider kom och ödelade allt, nya växter och djur tog över efterhand som det blev varmare igen. Det som varit sjönk till havets botten och lagrades under lera och sand.

Kådan blev det vi kallar bärnsten. På danska kallas den för rav. Den kom så småningom upp och forslades med vågorna långt bort. Särskilt kring östersjöländerna landade mycket bärnsten, likaså vid Västerhavet på Jyllands kust, till och med vid Öresunds stränder, i närheten av Lerbergets hamn. I Kaliningrad, på andra sidan Östersjön mellan Ryssland och Lettland gräver man upp den ur många lager ner i jorden, just där som det en gång varit hav.

Bärnsten kan ha många olika färger som kommer fram när man slipat den, genomskinlig, brun, gyllengul nästan vit (opak, ogenomskinlig), nästan svart och röd.

Det är något magiskt med bärnsten och många tror att den har en helande kraft. Den nämns i vissa medicinska och hälsobringande sammanhang. När man tänker på det förstenade liv som finns i den efter alla dessa miljoner år, så ligger det kanske något i det.

Inte så konstigt att bärnsten var hårdvaluta för kungar och furstar i Europa i gången tid. I Sankt Petersburg hade tsaren ett helt rum inrett med bärnsten. Detta ”bärnstensrum” rövades bort under andra världskriget och har aldrig återfunnits.

Vill man se mycket bärnsten på nära håll kan man besöka Leif Brosts’museum i Kämpinge på Skånes sydkust. I Köpenhamn kan man gå på Rosenborgs slott där det finns en stor samling föremål i bärnsten.

I Gdansk, Polen, finns en kyrka där hela altartavlan består av bilder snidade i bärnsten. Längre söderut finns ett berömt bärnstensmuseum, slottet Malbork.

Om man vill vara säker på att det är bärnsten man hittat kan man låta den ligga i saltlösning där den flyter. Där finns också förklaringen till att bärnstenen flyttas så långt bort med havets salta vågor. Den flyter! Skrapar man på ytan kan man känna lukt av terpentin, vilket också är ett kännetecken.

Jonny Hallberg som var silversmed slipade bärnsten och infattade den i smycken och olika prydnadsföremål. Han var själv fascinerad av bärnstenens historia och det hände att han själv sällade sig dem som gick på en strand i Jylland och letade efter den åtråvärda ”stenen”. Den som låter oss ana en verklighet bortom allt som händer runtomkring oss och som sätter igång fantasin.

Bild och text: **Ingrid Hallberg**

Läs om bärnsten: Dahlström – Brost, Stenen som flyter och brinner.

Robert Nilsson, 1894-1980, skulptör, keramiker och målare.

Robert Nilsson föddes i Höganäs 1894. Han kom likt många andra pojkar i Höganäs tidigt i kontakt med leran och utbildade sig vid Höganäs Tekniska Yrkesskola för den kände keramikern Albin Hamberg. Efter några år fortsatte utbildningen på Konstfack och vid Konstakademin i Stockholm. Där träffade han Barbro, född Lundberg och de gifte sig 1928. Barbro kom att bli en av vårt lands skickligaste textilkonstnärer och under många år konstnärlig ledare för Märta Måås-Fjetterström verkstaden i Båstad.

Efter giftermålet flyttade Barbro och Robert Nilsson först till Grekland, därefter till Italien innan de återvände till Sverige. I Rom föddes sonen Pål-Nils (1929-2002), som blev känd och uppskattad fotograf. Makarna Nilsson var under ett tiotal år huvudlärare vid Konstfack i Stockholm, Barbro i vävning och Robert i skulptur.

Skåne lockade tydligen - inte bara för att Robert kom från Höganäs och Barbro från Malmö - utan för att kusten och havet gav impulser i skapandet för dem båda. 1939 byggde makarna Nilsson sitt vackra hus i Lerberget, fantastiskt beläget på höjden vid ”märgelgravarna” och med helt fri sundsutsikt. Huset döptes av vännen Marin Hemmingson till ”Lukalyckan” av vilken anledning kan man ju undra. De första åren blev Lukalyckan sommarbostad, men 1947 blev den mera permanent bostad åt familjen, även om båda makarna undervisade i Stockholm under långa perioder. 1947 köpte Barbro och Robert även det vita huset på Segelvägen 55 som döptes till ”Smedjebo”. Här inreddes vävstuga åt Barbro och hennes anställda väverskor.
Smedjebo finns fortfarande i familjens ägo och är nu sommarbostad åt barnbarnet Mats.

Robert Nilsson var en skicklig skulptör, som flitigt utnyttjades för offentlig utsmyckning. Det finns verk av Robert från Kiruna i norr till Malmö i söder, i många kyrkor, bibliotek, på fastighetsfasader och som fristående skulpturer. Många av relieferna och skulpturerna tillverkades, glaserades och brändes på Andersson & Johanssons keramikfabrik i Höganäs. Exempel på detta är reliefen ”Av jord, eld,vatten,luft skapade de gamle.....” på Höganäsbolagets laboratoriebyggnad samt reliefen ”Tro hopp och kärlek” på den Sjöstenska fastigheten på Strandgatan 11 i Höganäs. Ytterligare skulpturer finns i Höganäs som ”Sjöjungfrurna” gjuten i brons och placerad vid Kvickbadet samt ”Demonstrationståget” i saltglaserat stengods, gjord tillsammans med Åke Holm och placerad i Folkparken.

Även i Helsingborg finns några konstverk av Robert Nilsson, som t ex ”Den gode Herden”, en stor relief placerad på fasaden av G.A.kyrkans församlingshem. 1950 utförde Robert ett monument över sjömän från Helsingborg som omkommit under andra världskriget.
Det har huggits i granit och placerades i Öresundsparken högt över havet men flyttades 2006 till Parapeten. I skulpturen är inhugget namnen på både förlista fartyg och omkomna besättningsmän.

Bredvid sitt skulpterande tillverkade Robert vaser och skålar i stengods.Han var ingen skicklig drejare men formade och tummade upp sina vaser. Att tillverka det han kallade ”Knorpar” blev närmast en hobby eller mani. Det var små miniskulpturer att hålla i handen, ibland som små djur eller andra figurer, gärna lite svårtolkade. Dessa små saltglaserade figurer brändes oftast på Raus stenkärlsfabrik och har blivit samlarobjekt som ses då och då på auktioner.

Förutom att vara en skicklig och uppskattad skulptör var Robert Nilsson en duktig akvarellmålare. Han använde sig gärna av de motiv han hade framför ögonen när han från hemmet blickade ut över Öresund eller när han vistades bland gubbarna vid hamnen. Det skulle helst bli en akvarell om dagen men att ställa ut dem hände mycket sällan. Nu har barnbarnet Mats, som äger Smedjebo, gått igenom dessa hundratals akvareller och sammanställt en utställning med enbart lerbergsmotiv som kommer att visas i Galleri Hoddan till sommaren under tiden 5/7-12/7.Alla akvarellerna är till salu. Vi är nog många som vill skaffa ett konstverk av denne mångsidige konstnär, så det lär bli trångt i Hoddan.

Robert Nilsson var också en mycket skicklig fotograf. Byabladet har under många år presenterat hans bilder på tidningens baksida som ”Den gamla bilden”, en uppskattad sida i tidningen.

Jag minns Robert Nilsson som en tillbakadragen och ganska blyg man men med en härlig humor och med glimten i ögat. För oss pojkar, jämngamla med sonen ”Pålle”, hade han alltid något roligt att berätta eller visa. Vid de dagliga vandringarna längs stranden mot Svanebäck gick han gärna ett par steg bakom sin mera berömda hustru Barbro.

Robert Nilsson var under många år medlem av Statens konstråd och tilldelades 1958 Prins Eugenmedaljen.

Robert Nilsson avled 1980.

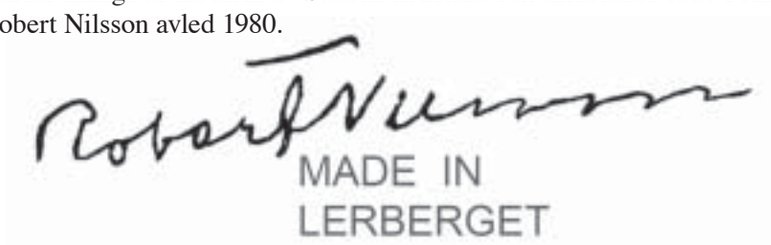

Text: **Lennart Ohlsson**
Bild: **Mats Nilsson**

Bilder från Kamratcupen i Lerberget

Vårfint på stranden och i hamnen.

Den gamla bilden

Här har Robert Nilsson fångat en rofylld bild från gården på nuvarande Segelvägen 33, där han och familjen under senare delen av 1930- talet hyrde sommarbostad hos Anders Nilsson.

Vem den mörkklädde positivhalaren är har inte gått att få klarhet i. Han har bara kommit och gjort sin runda i byn och satt upp sitt positiv på den medförda fällstolen. Sedan har han vevat runt så att orgelpiporna fått luft och sänt ut de fasta melodierna.

Själv har jag inget minne av något sådant besök, men Allan Fröjd och Annie Sjösten kommer däremot ihåg att positiv-halaren ibland till och med hade med sig en liten apa, som mot betalning plockade fram ett lyckobrev.

När musikstunden var över gick musikanten runt med hatten och samlade upp 2-öringar och 5-öringar. 10-öringar var nog mer sällsynta, men å andra sidan minns jag att man på 1930 - talet fick en stor strut blandade karameller för 5 öre i Ehrenbergs affär, och i byns enda automat utanför samma affär, fick man för 25 öre ett stort mjölkchoklad. Själv har jag ett bestämt minne av en veckopeng på 25 öre, om man torkade disken på sommaren.

Förvånansvärt få kommer ihåg positivhalarbesök. Skärslipare, som gick runt och slipade saxar och knivar, var däremot vanliga långt in på 1950-talet. Somliga ställde upp cykeln på stället och satte sig på pakethållaren och trampade på pedalerna, som var kopplade till en smärgelskiva. Även andra gårdfarihandlare förekom.

De två andäktigt lyssnande pojkarna är Anders Nilssons son, Lars och Roberts son Pål-Nils.

Text: **Pauli Ohlsson**
Foto: **Robert Nilsson**